

СТАНОВИЩЕ

по дисертация за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”
на **Галя Красиминова Захариева**,
докторант по професионално направление 3.2. Психология
с научна специалност „Организационна психология“
научен ръководител проф. д.пс.н. Снежана Илиева

Тема на дисертацията: „Емоционална интелигентност, самооценка и кариерно
развитие при млади хора“

Изготвил становището: **Проф. д.пс.н. Толя Стоицова**
Департамент „Масови комуникации”, НБУ

Галя Захариева е докторант по организационна психология от 2015 г. във Философски факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. Преди това е завършила бакалавърска програма по психология и магистърска програма по трудова и организационна психология. Следователно, образователното равнище на докторант Захариева предполага много добра подготовка точно в направлението, в което разработва дисертационната си проблематика.

Представеният за защита дисертационен труд от докторант Галя Захариева включва 249 страници текст, структуриран в 4 глави, придружени с въведение, заключение, библиография и 6 приложения. Темата е актуална поради две причини. Едната е свързана с изследването на емоционалната интелигентност. Вярно е, че през последните десетилетия тази проблематика привлече интереса на доста изследователи, но не е толкова популярна по отношение на докторантски изследвания. Втората причина безспорно е свързана с изучаването на кариерното развитие на младите хора у нас – залог за по-добра реализация в близка перспектива. Използваната библиография е впечатляваща – включва 312 източника, от които повечето са на английски език – 256, и 56 са на български език. Докторантът очевидно владее отлично английски език – такава гимназия е завършила, което е преимущество по отношение на изучаване на световната научна литература.

Във въведението много добре е представена актуалността на проблема за емоционалните ресурси, свързани с възможностите за кариерното развитие. Основната цел и задачите, заедно с хипотезите, са представени в третата глава, която изяснява цялостната процедура на изследването.

Първите две глави са теоретични. В уводната глава, преценявам теоретичния обзор, посветен на емоционалната интелигентност и самооценката на личността като особено сполучлив. Освен проучените многобройни литературни източници по отношение на двата основни концепта, най-силно впечатление ми направи параграф 1.3., посветен на връзката между емоционална интелигентност и кариерно развитие на младите хора. По същия начин, параграф 2.3. свързва същността и значимостта на самооценката с младежкото кариерно развитие. Тези два параграфа ми дават основание да подчертая способността на докторант Захаријева не само да реферира научни източници, но и логически да ги свързва с основната проблематика, която разработва в дисертацията си.

Втората теоретична глава логично концентрира научния обзор върху спецификите на кариерното развитие – едно от основните направления в трудовата и организационната психология. Отлично са представени промените в разбирането на традиционната кариера, по-точно нагласите към многообразна кариера и кариера без граници (параграф 1.2.) Специално място е отделено на кариерните преходи и психо-социалните ресурси за кариерна адаптивност (параграф 2.). Най-високо оценявам параграф 4, който детайлно проучва възможностите за кариерно развитие на младите хора в България – тенденциите на пазара на труда и значимостта на кариерното консултиране, както и предпочитанията, нагласите и намеренията за развитие на кариерата в етапа на възникваща зрелост. Подчертавам, че са цитирани и трудове на български изследователи, ангажирани с разглежданата проблематика, което понякога се забравя да се включи от докторантите.

Трета глава, озаглавена „Методика и дизайн на изследването“, представя в началото теоретичната постановка на проблема, което е задължителен елемент за провеждане на емпирични изследвания. На фигура 1 детайлно е онагледен теоретико-емпиричният модел за очакваните взаимовръзки между емоционалната интелигентност, самооценката и кариерното развитие. В тази част, както посочих при въведението на дисертацията, са разписани основната цел, 6-те хипотези, последната от които е подразделена на още 7 под-хипотези и организационните задачи – 5 на брой. Описани са и методите за статистическа обработка на данните. Процедурата за емпирично изучаване на заложените взаимовръзки също е прецизно описана. Използваният инструментариум включва седем основни скали: емоционална интелигентност, базисни самооценки, кариерна адаптивност, нагласи към многообразна кариера, кариера без граници, удовлетвореност от кариерата и намерения за

промяна в кариерата. Общият брой на айтемите е 92. Отговорите по айтемите са свързани с класическата 5-степенна Ликъртова скала. Оценявам високо разработването на тази глава, особено като имам предвид, че въпреки сериозността на използваните въпросници, докторант Захаријева е изследвала и надеждността им за българска популация.

Заклучителната, четвърта глава е най-същностната. Тя представя и интерпретира многобройните резултати от проведеното авторово изследване. Без да представям резултатите, искам да подчертая, че освен прецизността при събирането на данните, интерпретацията е адекватна, бих казала – пунктуална. Нито има свръх интерпретация, нито са пренебрегнати данни, т.е. да не са интерпретирани. Затрудни ме доста търсенето на доказване на хипотезите, затова и два пъти прочетох четвърта глава. Веднъж да се запозная с резултатите и тяхната интерпретация, и втори път – специално да проверя доказването на хипотезите. Без да се отхвърля нито една от тях, всички хипотези са частично доказани. Не смятам това за неуспех, а напротив – отдавам го на научна прецизност от страна на докторант Захаријева.

В заключителния параграф на четвърта глава са представени обобщените изводи в дисертацията. За мен по-ясно те са изложени в автореферата към дисертационния труд – 15 на брой.

Заклучението е много кратко, защото основните изводи са представени в края на последната глава. Няма препратка към тезата, защото тя не е експлицитно формулирана във въведението на дисертацията.

Авторефератът в обем от 45 страници отразява изцяло и точно текстът на дисертацията. Отбелязани са приносните моменти (наречени «приноси») и публикациите на докторант Захаријева. Публикациите по темата на дисертацията са 5, от които – прави чест на докторанта – 2 са на английски ези, едната от които, е под печат.

Поради прецизността на дисертацията, си позволявам да отбележа и някои мои критични бележки:

1. Във въведението отсъства експлицитно формулирана теза, както в дисертацията, така и в автореферата, макар и тезата да се подразбира. Затова и няма препратка в заключението дали се доказва тезата.
2. Искаше ми се не в резултатите, а накрая в обобщенията да се изпише доказването на тезите, макар и частично. По-добре би било обобщените изводи, заедно с

доказването на хипотезите да бъдат включени в заключението, а не в последната глава.

3. Най-трудно се формулират приносните моменти от самите дисертанти. Моите претенции по отношение на приносите на докторант Захаријева, изложени в автореферата, които са 6 на брой, са: Първият и вторият принос за мен са задължителни при изготвяне на дисертационен труд и не би следвало да се отделят като приносни моменти или би трябвало да се преформулират като приноси. Петият е резултат от изследването, а не принос. Останалите приемам.

Въпрос: Каква е основната теза (не хипотеза), която се защитава в дисертацията?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Докторант Галя Захаријева представя за защита сериозно разработен теоретико-емпиричен дисертационен труд с изводи, подкрепени от анализ на данните от прецизно осъществено авторово изследване.

Проличава способността на докторанта както да подбира релевантни на темата си научни източници, така и да ги реферира и анализира на теоретично равнище, създавайки добра теоретична рамка за провеждане на емпиричните си изследвания. Темата, особено актуална, корелира директно с практиката.

Авторефератът представя точно съдържанието на дисертацията с приносни моменти в нея. Докторантът има 5 самостоятелни публикации по темата, 2 от които на английски език и още 1 публикация, свързана с самооценката, отново на английски език.

За мен трудът удовлетворява най-високите изисквания за исканата степен. Критичните ми бележки са доброжелателни, насочени към бъдещо научно развитие на докторанта. Затова убедено предлагам на уважаемите колеги от научното жури да присъдим образователната и научната степен „Доктор“ на Галя Красимиорова Захаријева за дисертацията ѝ на тема „Емоционална интелигентност, самооценка и кариерно развитие при млади хора“.

18.04.2017

Член на научното жури:

Проф. д.пс.н. Толя Стоицова